

Sarkis Hatspanian: “SENEDE BİR GÜN”

Posted on 25/04/2014

“Soykırım artığı” Ermenilerle günlük yaşamda sıradan merhabası olanlardan tutun, en dostça ilişkiler içerisinde olanlara kadar hemen hiç kimsenin Ermenilere karşı işlenen bu korkunç suçun vuku bulduğu zaman boğazlanıp-katledilenleriyle değil, onlardan mucizeyle hayatta kalanlar ve onların ardıllarıyla yüzleşme durumunda olduklarının “farkında değillermiş gibi” yaşayageldiklerinin şahidi olarak, “hafıza-i beşer nisyan ile maluldür” söylemiyle yetinmek durumunda kalıyoruz. Bir nev-i yani, “insan unuttur ve/ya insan hafızası unutkanlık hastasıdır” anlamındaki bu cümleyle ifade edilen, insanın yaşamını devam ettirebilmesi adına heyecan, sevinç, üzüntü gibi kendisine yaradılıştan ekli özellikleri, ‘yaşamak için unutmak’ zorundaymış gibi oluşuna tahammül ediyoruz.

Her soykırımdan sözedildiğinde, Der-Zor çöllerine yapılan zorunlu yolculuk sırasında vahşice katledilen mezarı olmayan iki milyona yakın ölülerimizle yüzleşmeyi ‘görev’ belleyip kalemini kullanmaya başlayanlara, son yıllarda “Bu acı hepimizin” diye “senede bir gün” şehitlerimizi anma toplantıları düzenleyen bir kısım hümanist insanın da eklenmesiyle, yeni yeni tanışma şerefine nail olduğumuz bu kesimin nedendir bilmem, soykırımdan fiziken sağ kurtulanların torunları olan bizler, yani soyumuzun devamlılığını sürdüren, yaşamaya “senede bir gün” değil, hergün devam edenlerimizle yüzleşme gibi onurlu bir görevi yerine getirmesinin şahidi olamıyoruz her nedense !...

Ve tam da bu kesim insanlarınca, şair Nâzım’ın ressam Abidin’e yönelttiği “Sen mutluluğun resmini yapabilir misin, işin kolayına kaçmadan ama !” örneğine eşdeğer bir duruşun sergilenmesiyle, gerçekten mucize adlandırılabilir gayr-ı insani koşullarda varılmaya devam ederek, bugünlere ulaşıvermiş, yanibaşlarında yaşamakta olan Ermeni insanının kendilerinden tek ama tek beklentisi “Adaletin yerini bulması için adım atmayı” karşılama

yönünde samimi çabalarda bulunmak yerine, bir zamanlar herkesin mırıldandığı şarkı sözlerinde ifade edilen:

“Gönlümde açmadan solan bir gülsün,

Her zaman gamlıyım her zaman üzgün,

Beklerim yolunu aylar boyunca,

Yeter ki gel bana senede bir gün”

misali, omuzlamak durumunda oldukları görevlerini, mezarı olmayan insanlarımızın mezarlarını ziyaret edercesine, ölülerimizin anıldığı bir avuç insanın katıldığı toplantı düzeyine indirgemekle, “işin kolayına kaçıldığı” bir anlayışın hayata geçirilmesinin şahidi de oluyoruz.

Salt “Bu acı hepimizin” örneğiyle “senede bir gün” değil, sözkonusu acıyı hergün taşıyanlarımızla yüzleşmek durumunda olan bir toplumun üyeleriyle içiçe/yanyana yaşamının “dayanılmaz ağırlığını” omuzlamanın zorluğu bile payımıza düşerken, adalet, eşitlik, onurdan sözedilen toplumun değişik kesim insanların bu girişiminin sembolik olma özelliğini, kalıcı, soruna çözüm arayan çalışmalara dönüştürmesi için gerekli olan adımların atılmamasının nedenlerini sorgulaması ivedi önemdedir düşüncesindeyim.

Ermeni halkının mağduriyetinin yanında “T.C.”de vuku bulan bu “yenilikler” ağızlarda dolaşan ‘YETMEZ AMA EVET’ bile değil ne yazık ki ! Ve bu konuda arasına “Özürü kabahatinden büyük” duruşların şahidi de olunca, beynimin kapağının atıp, insanlığımdan çıkmamı anlayışla karşılırsınız umarım. “DurDe” diye bir örgüt var mesela... hani son birkaç yıldır Taksim’de 24 nisan anmalarını organize eden sivil toplum kuruluşlarından birinden bahsediyorum... bu grubun eskiden beri sözcülüğünü yapmış olan biri mesela sosyal

medyadaki yazı ve paylaşımlarında, Suriye’de işgal edilen Ermeni köyü Kesab’dan “T.C.”nin reklam aracı olarak kullanmak amacıyla kaçırılıp Musadağ’ın Vakıf köyüne getirilen 80-90 yaşlarındaki soydaşlarımız için “muhalifler tarafından kurtarılan Ermeniler” diye bahsediyor. Şimdi gel de “Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu ?” diye sorma yani !

“T.C.”nin Suriye politikasını olduğu gibi destekleyen bu ve benzeri tiplerin ne kadar çok olduğunu anlamak için sosyal medyaya şöyle bir göz atılsa yeter de artar bile ! Benim tanıdığım bir sürü insan, pek haklı olarak bugün Taksim’de onların da katılımıyla düzenlenen “24 nisan anma toplantısına” katılmak istemiyorlar mesela... Bu örgütlenmenin insanı olarak bildiğimiz bazıları Facebook ve Twitter’de pek sık Hürriyet gibi gazetelerde yayınlanan “T.C.”nin cihadist fanatik islam teröristlerini destekleyen haberleri paylaşırken, AGOS gazetesinde çıkan hiçbir haberi paylaşmıyorlar ama ! Böylesini gördükten sonra bazen sınırlarıma sahip olmadığım anlarda, rahmetli babamın sıkça tekrarladığı “Kökünüze kibrit suyu” sözünü hatırlamıyor da değilim hani ! Böylesi durumlarla karşılaştığında insan ister-istemez Ermenilerden yağmalanıp çalınanların üzerine çulunu serip-uzanan “T.C.”deki toplumun insanlaşabilmesi, yani herşeyden önce kendi vicdanıyla yüzleşmeyi becerebilmesi “Deveye hendek atlatmaktan da zor” diye düşünmez mi ?

Sonuçta “Ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz !” doğrusunda mutabık kalabilmeyi bile beceremeyen bir toplumla karşı karşıya değil miyiz ? Öyle olduğu için de yüreğimin neredeyse patlayacağı böylesi anlarımda gözlerimi değerli yazar A.Kadir Konuk gibi her ama her hücresiyle dürüst ve namuslu tanıdığım altı-üstü 5-6 İNSAN’a çeviriyor ve onların “Çölde su” olma özelliğiyle adalete olan susuzluğumu gidermeye çalışıyorum.

Ağızlara sakız edilen “Özür” denilen mesele de öyle lafla falan olmayacağından, bizlere dedelerimizin boğazlanarak katledilmeye götürülmeden önce kendi alın teri ve emekleriyle yaratılmış olan her ama her türlü değerın katbekatının yüzdesiyle birlikte geri verilmesini de istediğimizden, tarihsel adaletin yerini bulması için Ermenilere yapılan soykırımın tanınıp, mahküm edilmesi yetmez tabii, mutlaka tazmin gerekiyor.

Bilmiyenler vardır veya olabilir diye de ekleyeyim isterseniz... Tazmin denilen iş, hiç de öyle sanıldığı gibi “T.C.”nin, yani Ankara’nın tekelinde falan da değil hani... örneğin politik arenada varolan partilerden başlayarak, sivil toplum örgütlerinde yer alanlara dek, kendini insan olarak tanımlayan her ama herkese bir çağrıda bulunup, hele şöyle bizlerden yağma edilip, (ç)alınan ve şimdi devletin değil, kendilerinin üzerinde buldukları tüm değerlerin detaylı bir kaydını çıkarıp, “Sezar’ın hakkını Sezar’a, Tanrı’nın hakkını Tanrı’ya” hesabı, bize ait olanın bize geri döndürülmesi için insani bir çaba gösterilsin de, ondan sonra bakın bakalım, onların özürünü kaale alır mıyız, almaz mıyız, o vakit görülür işte !

Mesela, dost bellediğimiz BDP/HDP ve onun tüm bileşenlerinden Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi gibi politik yapılanmaların yarından tezi yok, kendi üyelerine somut bir çağrıda bulunarak, “Ermenilerden alıkonulan ne var-yoksa hesap-kitap muhasebesinin ortaya çıkarılması ve onlardan zimmetlerine geçirilmiş olanların kendi sahiplerine geri verilmesinin sağlanabilmesi için gece-gündüz çalışılması gerektiği” yönünde bir bildirimde bulunulmasını istesek nasıl olur acaba ? Ancak böylesine bir çağrıya verilecek yanıtın bilince çıkmasıyla, “T.C.” denilen leylimley devlette Ermeni halkının gerçek dostu, kendi vicdanıyla barışık yaşamak isteyen kaç kişi bu işi bir insanlık görevi olarak kabul edip kolları sıvayacak hep birlikte görürüz umuyorum.

Değerli yazar A.Kadir Konuk’un sadece birkaç gün önce sosyal medyadaki sayfasında Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi üyesi hukukçu bir bayanla yazışmaları esnasında yayınladığı bir yazıdan kısa bir alıntı yaparak, ondan daha iyi formüle edemeyeceğim eksiksiz ve dürüstçe ifade edilmiş düşüncelerini olduğu gibi dikkatinize sunmak istiyorum:

“Yazdıklarının doğru olduğuna elbette inanıyorum, ama alınan kararlar topluma yaygınlaştırılmadıkça, bunlarla ilgili yoğun çalışmalar yapılmadıkça (ki ben bile duymadım, okumadım) dar bir alanda kaldıkça pek yararlı olmuyor. Sizin parti yapmış, ama gücü yok, sesi duyulmuyor, öyleyse (bu çalışmalarını) daha güçlü bir hale getirmek gerekmez mi ? Yıllardır hep 24 nisan gelince demeçler veriliyor, açıklamalar yapılıyor, ama sonrası hep

nanay... Artık bir kampanya değil, yıl boyu sürdürülecek yoğun bir çalışma gerekli diye düşünüyorum. Milyonlarca insan imzasını vermeli, bireysel olarak da özür dilediğini belirtmelidir. (Yapılanın) belki o zaman bir anlamı olur. Önce bir ÖZÜR dilesinler, gerisi kendiliğinden gelir mutlaka ! Özür aynı zamanda olayın kabulü değil midir ? Olayı kabul eden, gereğini de yerine getirmek zorundadır. Bak (sayfamda) 2 saat önce açtım ÖZÜR konusunu, şu ana kadar benim davet ettiğim arkadaşlarımın % 25'i bile konuya katılmadı. Paylaşmıyorlar, duyurmuyorlar, katılmıyorlar. Oysa buradakilerin çoğu kendilerine "Devrimci" diyorlar. Olayı, onlar kabul etmezse devlet neden kabul etsin ? Bireyler elbette Sarkis'in istemlerini bütün olarak yerine getiremezler, ama DEVLET ÖZÜR DİLERSE, onun gereği olarak işin içine mal iadesi (ki bu konuda Osmanlı döneminde çıkarılmış bir yasa da bulunuyor) tazminat da girecek elbette !"

Değerli A.Kadir Konuk'un bu kadar namuslu duruşundan kilometrelerce uzakta bulunan tırnak içerisindeki "aydınlar" için sizlere ilaç gibi gelecek bir başka örnek sunmak istiyorum:

Araştırmacı-yazar sayın Ali Sait Çetinoğlu'nun Paris'te yayınlanan Les Nouvelles d'Armenie Magazine dergisiyle yaptığı söyleşide şöyle bir soru ve cevap var. "Où en est le mouvement de reconnaissance du génocide arménien en Turquie ? Soykırımın tanınma hareketi Türkiye'de hangi aşamada bulunmaktadır ?"

- (...) En başta aydınlar olmak üzere, 'özgürlükçü' iddialı yapıların yöneticileri kendi biyolojik dedelerinin 1915 soykırımında ne tavrı aldığını henüz açıklayamamışlardır. Ben bir soykırım araştırmacısı olarak (onlardan) birçoklarının 1915 soykırımından nemalandıklarını biliyorum. Bunlar, (Ermenilerden yağmalananı) hiçbir zaman geri vermeyi, onlara ait olanı asıl hak sahiplerine iade etmeyi düşünmemektedirler. (Hatta pek sık) dedelerinin eylemlerinden sorumlu tutulamayacağını altını çiziyorlar...

Günter Grass anılarında (Soğanı Soyarken, Turkuvaz Yayınları, İstanbul) Holokaust'la hesaplaştığında, Nazi geçmişini eleştirdiğinde, Türkiye'de bu şöyle anlaşılmıştı; Grass,

Nobel edebiyat ödülü aldıktan sonra beklediği ilgiyi görmedi, şimdi Almanya'yı kendi geçmişi üzerinden provoke ederek gündeme gelmeyi deniyor.

Bu türden yorumları “ilericilik” iddiasındaki aydınlar yazdılar. Alman edebiyatını bir kenara bırakalım, Avusturya edebiyatının en güçlü isimleri Yahudi aydınlarıydı. Franz Werfel, Robert Musil, Herman Broch ve Elfred Jelinek Yahudidir örneğin. Bunların yanı sıra İngeborg Bachman ve Tomas Bernhard babalarının, amcalarının Nazi geçmişiyle çok sert hesaplaşmış, kendilerini suçlamış insanlardır. Haliyle şunu sorgulamak gerekir, bireyin son derece duyarlı, bireyciliğin gelişkin olduğu Avrupa’da entelektüel babasının suçunu üstlenirken, çocukların babalarının birebir benzeri olduğu Türkiye’de nasıl olur da insanlar kendilerini babalarından soyutlayabilirler ? Bu türden bir tavır takınanlara Avrupa’da Nazi dendiğini bilmiyor muyuz yoksa ?

Avrupa’da kimse kendine Nazi dedirtmiyor, ama Türkiye’de İttihatçı olmak pek sıradan bir olay, malumunuzdur Ermenistan-Kars sınırına bir barış heykeli yapan adam, (‘TKP-1920’ üyesi) heykeltıraş Mehmet Aksoy’un sözleri unutulur cinsten değil, soykırımın (o ısrarla Tehcir diyordu) son derece gerekli bir eylem olduğunu, Talat Paşa’nın saygın bir Türk büyüğü olduğunu, söyleyebilmişti ya !”

Ermeni halkına karşı 99 yıl önce, bugün başlatılan eşsiz soykırımın mimarı İttihat ve Terakki üçlüsünden Cemal Paşa’nın torunu gazeteci Hasan Cemal geçen yıl “1915 Ermeni Soykırımı” başlıklı bir kitap yayınlayarak öz dedesinin yaptıklarıyla yüzleşmeyi ve yapılanın ismini vermeyi becermişti. Kitabının tanıtımında Hakkârili bir Kürt’ün “Yıllardır Kürtler bu topraklarda yaşadıklarını, Ermeniler öldürdüklerini kanıtlamaya çalışıyor” sözlerini de hatırlatan yazarın bu duruşunu takdir ederek, ‘geç de olsa’ eline kalem alıp kendi sülâlelerinin geçmişleriyle yüzleşmeyi deneyeceklerin olacağını tahmin edenlerden biri olarak, “ardı mutlaka gelir” diye düşünen benim gibilerin başka Hasan’lar ve Cemal’lere rastlamadığımız günlerde yaşamıyor muyuz yoksa ?

Günler önce Dr. Alper Hasanoğlu “Türk ulusu suçludur !” başlıklı bir yazı yayınladı. Bu yazıda Alman felsefesinin en önemli düşünürlerinden Karl Jaspers’in Nazi Almanyası’nda mağduriyet konusunu işlediği bir eserinden alıntılattığı “Bir şeyin yanlış olduğunu bildiğiniz halde size ucu dokunmadığı için ses çıkarmıyor ve susuyorsanız, siz de bu suça iştirak ediyorsunuz demektir. Bu nedenle Alman ulusu suçludur !” ifadesine paralel “Türk halkı, ne 1915’te katledilen Ermeniler, ne de Güneydoğu’da öldürülen Kürtler için ses çıkarmıştır” düşüncesini belirterek, devleti vs. değil, doğrudan Türk ulusunu suçlamamış mıydı ?

Bu gibi örnekleri sıralamakta bir zorluk olmasa da, kaleme aldığım yazının her cümlesinden çok ama çok daha fazlasını tek bir cümlede özetleme becerisini göstermiş değerli aydın Attila Tuygan’ın konuya değin yazdığı bir cümleyi dikkatinize sunmak istiyorum:

“Ben, Ali Sait Çetinoğlu’nun bir yerlerde söylediği gibi, hepimizin, ama istisnasız hepimizin dedelerinin suçlu olduklarına inananlardanım. Ama mesele (bence) dedelerimizin ellerinde satır, balta, katliamlarda bizzat yer alıp almadıkları; yağmadan sığağı sığağına, pay kapıp kapmadıkları ya da komşularına kapılarını açıp açmadıkları ile de bitmiyor ki... onların ve dahi bizlerin kurulu nizamdan yararlanıp yararlanmadığımızdır asıl mesele ! Bugün bile, Eczacıbaşılar’ın sponsör oldukları Film festivaline gidiyorsak; midemizi rahatlatmak için Sabancılar’ın Danone yoğurdunu yiyorsak; Atatürk Orman Çiftliği’nin sütünü-şarabını içiyorsak; Çankaya’da otursunlar diye cumhurbaşkanlarına icazet veriyorsak, vs. vs. vs. bırakın suskunluğu tercih etmiş dedemizi, nenemizi, biz, hatta gelecekteki torunlarımız bile soykırım suçlusunu sayılırız.”

Attila Tuygan’ın formüle ettiği bu kıssadan hisseye şapka çıkarmamak elde mi ? ‘Adalet, eşitlik, onur salt harf yığını sözcükler mi, yoksa onlara değer yükleyenlerin içeriğini doldurmak için çabaladıkları insani erdemler mi ?’ sorusunun yanıtını vermek isteyenlerin “2015’e 1 yıl kala” 25 nisan 2014, yani yarından itibaren hergün Ermenilere yapılan soykırımın sonuçlarıyla yüzleşmesi artık ertelenemez bir ödev olarak algılanmalı diye düşünüyorum.

Aksi halde, yılın 364 günü insanlığa karşı işlenen soykırım suçunun mağduru yaşayanlarımızın gözlerine bakmadan “senede bir gün” masum ölülerimizi anmaya devam etmekle, ne yüzyıllık adalet yerini bulacak, ne varolmayan eşitlik ve ne de insani bir onurdan bahsedebileceğiz, emin olunuz !

Sarkis HATSPANIAN

Yerevan, 24 nisan 2014

DOĞU ERMENİSTAN